

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Martina Altuna Eguren

*Aramaio, Araba
(1931)*

Aurkibidea

Biografia

Barajuen auzoko Orunanagusi (Txoriena) baserrian jaio zen. Ama bertakoa zen; aita, berriz, auzo bereko Iturbe baserrikoa. Azkoaga auzoko eskolan ikasi zuen, Don Lorenzo maisuarekin. Eskola bukatu eta josten ikasi zuen kolean. Gero neskame joan zen Aretxabaletara, Zubia jaunaren, Azbe lantegiaren ugazabaren, etxera. Lau urtez neskame jardun eta gero, Aramaiora itzuli eta handik gutxira ezkondu zen Arriola auzoko Erdikotxiki baserrira, etxeko Julio Asperekin. Seme bi dituzte. Elkarrizketa senarrarekin batera egin zitzaion.

Zintak

ARA-115

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Elortza, Kepa
- **Data:** 2010-05-26
- **Iraupena:** 98 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Azkoagako auzo-eskola

- **Erref:** ARA-115/004
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:07:37. **Bukatu:** 00:09:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Martina Azkoagako auzo-eskolan ibili zen On Lorentzorekin. Cara al Sol kantatzen zuten. Umeak adinaren arabera bi taldetan egoten ziren banatuta.</p>

2. Diktadura garaiko hileta

- **Erref:** ARA-115/006
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:09:17. **Bukatu:** 00:10:31

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

<p>Diktadura garaiko oroitzapenak. Herriko agintari baten hiletan, hilkutxaren ondoan zinta bati helduta joan zela gogoratzen du Martinak. Mutikoek Cara al Sol kantatu behar izan zuten Juliok dioenez.</p>

3. Maisua makilarrekin

- **Erref:** ARA-115/008
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:10:57. **Bukatu:** 00:12:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Eskolako kontuak. Maisuei buruzko oroitzapenak; makila ibili ohi zuten eskuan... Hatz puntak elkartuta gora begira jarri eta makilarekin jo ohi zituen ikasleak. Euskaraz hitz egitea debekatuta zuten. Uda partean, lan ugari izaten zen baserrian eta ezin izaten zen beti joan eskolara. Gau-eskolan ibilitako da Julio.

4. Auzoak elkarri harrika

- **Erref:** ARA-115/010
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:12:14. **Bukatu:** 00:14:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:

Azkoaga eta Barajuen auzokoen arteko harremanari buruz hitz egiten du Martinak. Elkarri harriak botatzen ibiltzen omen ziren. Uribarri eta Arexola auzokoen arteko harremanari buruz ere hitz egiten du Juliok.

5. Borrokarako grina

- **Erref:** ARA-115/011
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:14:35. **Bukatu:** 00:16:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Auzoen arteko borrokak. Gantzagakoen eta aramaioarren arteko gorabeherak. Garai batean, borroka egiteko "afana" omen zegoen. Pazko bigarreanean, Santa Anan feria eta erromeria egiten ziren; orduko borrokak dituzte hizketa gai.

6. Eskola, jolasak eta dotrina

- **Erref:** ARA-115/013
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:16:33. **Bukatu:** 00:17:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:

Ume garaiko jolasak. Neskak zer jolasetan aritzen ziren: sokasaltoan, "alturitas", "asakaska"... Eskolatik ateratakoan, dotrinara joan behar izaten zuten. Azkoagako abadearekin elizpean ikasten zuten dotrina; euskaraz eta erdaraz.

7. Aretxabaletara neskame

- **Erref:** ARA-115/015
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:17:46. **Bukatu:** 00:18:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Eskola bukatu eta gero, Aramaion josten ikasten ibili zen. Ondoren, neskame joan zen Aretxabaletara, Zubianera; han, lau urte egin zituen. 19 urte zituela joan zen neskame; orduko oroitzapenei buruz hitz egiten du.

8. Neskame garaiko oroitzapenak

- **Erref:** ARA-115/017
- **Iraupena:** 0:04:23. **Hasi:** 00:19:05. **Bukatu:** 00:23:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

19 urte zituela, neskame joan zen Aretxabaletara. Etxeko lanak egiten zituen. Etxeko andrea arduratzen zen janaria prestatzeaz. Orduko oroitzapenei buruz hitz egiten du. Igande arratsaldetan jai izaten zuen.

9. Gurasoak zangan gorde

- **Erref:** ARA-115/031
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:40:54. **Bukatu:** 00:42:51

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra denborako oroitzapenak. Barajunera joateko bidegurutzean "retaguardia" (atzeguardia) egoten zen. Martinaren gurasoak goldaketan ari zirela zangan gordeta salbatu omen ziren. Bitartean, Martina eta anai-arrebak "iputixen" (korta ondoko gela) egon ziren gordeta. Abioiak eta tiro hotsak entzuten zituzten.

10. Biberioaz hazitako txerrikumeak

- **Erref:** ARA-115/051
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:57:30. **Bukatu:** 00:58:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Martinaren etxean txerrikumeak hazten zituzten. Behin, txerri amak txerrikumeak maitatu ez eta biberioaz hazi zituztela kontatzen du. Aldiko sei-zortzi txerrikume jaiotzen ziren. Hamabostean behin feria handia egiten zen Arrasaten; hara joan ohi ziren txerrikumeak saltzera.

11. Pazko bigarreneko feria

- **Erref:** ARA-115/053
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:59:18. **Bukatu:** 01:00:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Aramaioiko Santa Anan feria egiten zen Pazko bigarrenean. Txerrikumeak, txekorrak... saldu edo trukatu ohi ziren azokan. Inguruko jende asko biltzen zen bertan. Behin feria jasotzen zenean, erromeria egoten zen.

12. Erromeriak eta debekuak

- **Erref:** ARA-115/062
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 01:08:38. **Bukatu:** 01:10:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Aramaioiko erromeriara joaten ziren. Abadearekin, 'Acción

Catølica'-ko kideekin... zer gorabehera izaten ziren kontatzen dute: soinua jotzea debekatuta zegoen.</p>

13. Kongregazioa eta konfesioak

- **Erref:** ARA-115/064
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 01:10:04. **Bukatu:** 01:11:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:

<p>Martina Hijas de María kongregazioan ibili zen. Kalera joaten ziren konfesatzera; ez zuten nahi izaten auzoan konfesatzea. Konfesioetako gorabeherak kontatzen ditu: kalejiran ibili zelako ez zioten absoluziorik eman ia kongregaziotik bota zuten.</p>

14. Ametibarreran arropak garbitzera

- **Erref:** ARA-115/074
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 01:20:55. **Bukatu:** 01:21:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Barajuen auzoko "Txoriena" (Orunanagusi) baserrian ez zuten urik. Ametibarrera joan behar izaten zuen arropak garbitzera; baserritik kilometro bat baino gehiagora. Lixiba nola egiten zuten azaltzen du.

15. San Lorenzo eguneko trumoia

- **Erref:** ARA-115/076
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 01:22:13. **Bukatu:** 01:22:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

San Lorenzo egunez lixiba egiten ari zela Ametibarren trumoiak ia eraman zuenekoak kontatzen du.

16. Ametibarko ura

- **Erref:** ARA-115/077
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 01:22:52. **Bukatu:** 01:23:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Ametibarko urari buruz hitz egiten du. Ur epela omen zen. Beste ur batzuei buruz hitz egiten dute: bainuetxeko uretzak, Ipurtotzeko uretzak...

17. "San Lorentzok esku batean sua eta..."

- **Erref:** ARA-115/078
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 01:23:56. **Bukatu:** 01:24:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak
- Natura » Meteorologia
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

San Lorenzo egunez lixiba egiten ari zela Ametibarren trumoiak ia eraman zuenekoa kontatzen du. "San Lorentzok esku batean sua eta bestean ura" esaera esaten du.

18. "San Antoniok bidali zuen nigana"

- **Erref:** ARA-115/081
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 01:30:04. **Bukatu:** 01:31:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Elkarrekin nobio moduan nola hasi ziren kontatzen dute. Martina Urkiolatik oinez bueltan zen, San Antonio egunez. Juliok esaten du "San Antoniok bidali zidan nigana...".

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-13

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com